

The Enigma of Vital Force: Delving Deeper into a Long-Ignored Paradigm

ปริศนาแห่งพลังชีวิต:

การเจาะลึกสู่กระบวนทัศน์ที่ถูกมองข้ามมาอย่างยาวนาน

จอร์จ วิทูลกัส 1,2, มัลลิกา บาตรา 3, สีมมา มาเฮช1,4*

1. International Academy of Classical Homeopathy, กรีซ
2. มหาวิทยาลัยเอเจียน กรีซ
3. Blessed Cure – Healing with Homeopathy, Gurugram, อินเดีย
4. Centre for Classical Homeopathy, เบงกาลูรู, อินเดีย

* ติดต่อผู้เขียน

จอร์จ วิทูลกัส :george@vithoulkas.com

บทคัดย่อ

หนึ่งในคำถามและข้อโต้แย้งสำคัญที่ดำรงอยู่ตั้งแต่การกำเนิดของโฮมีโอพาธีมากกว่าสองศตวรรษ คือความถูกต้องของแนวคิดเรื่อง “พลังชีวิต” (Vital Force: VF)

หลักการพื้นฐานนี้ของโฮมีโอพาธีถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างต่อเนื่องว่าเป็นแนวคิดที่ไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ คำต่าง ๆ เช่น พลังชีวิต พลังชีวภาพ หรือพลังแห่งชีวิต เป็นพื้นฐานของปรัชญาการแพทย์ทางเลือก แต่ยังไม่ได้รับการยอมรับในกรอบวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์และการแพทย์สมัยใหม่

อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ทำให้มนุษย์เริ่มศึกษาพลังงานที่ละเอียดในระดับอนุภาคย่อยยิ่งกว่าอะตอม (sub-atomic) แม้เรายังไม่เข้าใจต้นกำเนิดและจุดประสงค์ของมัน

แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าโลกที่เราอยู่นี้เต็มไปด้วยเครือข่ายพลังงานอันซับซ้อนที่เชื่อมโยงสิ่งมีชีวิตทั้งหมด เข้าด้วยกัน เครือข่ายนี้ซึ่งอาจอยู่ภายใต้การกำกับของพลังอำนาจที่สูงส่งกว่า ได้ช่วยธำรงรักษาชีวิตให้ดำเนินต่อไป เหนือกว่าขอบเขตของเจตจำนงหรือจิตสำนึกของแต่ละบุคคล

การที่เราไม่สามารถทำความเข้าใจความลึกลับอันลึกซึ้งของการมีชีวิตอยู่ได้นั้น ถือเป็นข้อจำกัดที่สำคัญยิ่ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งความเข้าใจในความจริงของโลก และหลักการพื้นฐานของชีวิตและสุขภาพ กระบวนทัศน์ทางการแพทย์แบบดั้งเดิมจึงจำเป็นต้องพัฒนาไป เมื่อมนุษยชาติกำลังก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ ยุคที่กฎเกณฑ์ของ ‘โลกทางวัตถุ’ อาจถูกลดบทบาทลงเมื่อเทียบกับหลักการที่ว่าด้วยพลังงานระดับละเอียด

นิยามคุณลักษณะและหน้าที่ของ ‘พลังงานระดับละเอียด’ (Subtle Energy) ไม่ใช่เพียงความพยายามเชิงทฤษฎีไร้จุดหมาย แต่เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดและวิวัฒนาการของศาสตร์การแพทย์

คำสำคัญ: โฮมีโอพาธี, สนามพลังงานชีวภาพ, พลังชีวิต, พลังงานแห่งชีวิต

1. บทนำ (Introduction)

ต้องขอกล่าวไว้ตั้งแต่ต้นว่า แนวคิดบางประการที่นำมาอภิปรายในงานเขียนชิ้นนี้ แม้จะมีความสำคัญอย่างยิ่งภายในระบบความเชื่อเฉพาะทาง แต่แนวคิดเหล่านี้อาจไม่สอดคล้องกับความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์กระแสหลัก ทั้งในด้านการแพทย์หรือฟิสิกส์ในปัจจุบัน

นับตั้งแต่สมัยโบราณ คำถามที่ว่าชีวิตอุบัติขึ้นได้อย่างไรนั้นได้สร้างความฉงนงงงายให้แก่หลายอดปัญญาชนมาโดยตลอด สิ่งหนึ่งที่ทุกวัฒนธรรมมีความเห็นพ้องร่วมกันคือความเชื่อที่ว่า มี “พลังอำนาจสูงสุดในการควบคุม” ที่คอยบัญชาการกิจกรรมแห่งชีวิต และมีพลังอำนาจอื่น ๆ ที่คอยควบคุมแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิตปฏิบัติการอยู่ภายใต้อำนาจนี้

แนวคิดดังกล่าวเคยเป็นกระแสหลักถึงขนาดที่ตำราสรีรวิทยาในคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีการจัดสรรเนื้อหาไว้บทหนึ่งโดยเฉพาะเพื่ออธิบายเรื่อง "พลังแห่งชีวิต" (Vital Powers)¹ และคุณลักษณะของพลังชีวิต (Vital Force) นี้เองที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาแพทยศาสตร์ ทว่าเมื่อแนวคิดแบบคาร์ทีเซียน (Cartesian thought) เริ่มเข้ามามีบทบาทเหนือการแพทย์ และการแพทย์ถูกลดทอนลงเหลือเพียงแนวคิดที่ว่า "องค์รวมคือผลรวมของส่วนประกอบย่อยๆ" แง่มุมที่สำคัญยิ่งในการทำความเข้าใจชีวิตนี้จึงค่อยๆ เลื่อนหายไปจากการแพทย์กระแสหลัก อย่างไรก็ตาม แนวทางการรักษาแบบองค์รวม (Holistic approaches) ยังคงรักษาแนวคิดนี้ไว้ในฐานะหัวใจสำคัญของการทำความเข้าใจร่างกายมนุษย์ ทั้งในยามที่มีสุขภาพดี ยามเจ็บป่วย และในกระบวนการรักษา เช่น

พลังชีวิต หรือ **Vital force (VF)** นั้นเป็นที่รู้จักภายใต้ชื่อเรียกที่หลากหลายในแต่ละวัฒนธรรม ดังนี้

Chi,² ซี่

VF,^{3,4} พลังชีวิต

Essential Force,⁵ พลังหลักอันเป็นสาระสำคัญ

Primal Energy,⁶ พลังงานปฐมกาล

Dynamic Essence,⁷ แก่นแท้แห่งพลวัต

Vital Essence,⁸ สารัตถะแห่งชีวิต

Biofield,^{4,9} สนามพลังงานชีวภาพ

Bioenergy,¹⁰ พลังงานชีวภาพ

Bioplasmic Energy,¹¹ พลังงานชีวพลาสมา

Cosmic Force,¹² พลังแห่งจักรวาล

Universal Energy,¹³ พลังงานจักรวาล

Prana,^{4,14} ปราณ

แม้จะมีความพยายามมากมายในการวัดค่าและจำแนกคุณลักษณะของพลังงานนี้ แต่ยังมีสิ่งที่รอการค้นพบอยู่อีกมาก ฮาเนมันน์ (Hahnemann)

ผู้ค้นพบศาสตร์โฮมีโอพาธี ได้กำหนดให้ "พลังชีวิต" (Vital Force หรือ VF) นี้เป็นศูนย์กลางของระบบการแพทย์โฮมีโอพาธี

เขาอธิบายว่าพลังชีวิตนี้เองที่ทำหน้าที่ควบคุมร่างกาย (Organism) มาตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ และเป็นพลังชีวิตนี้เองที่ละทิ้งร่างกายไปยามเสียชีวิต

กิจกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นระหว่างสองช่วงเวลานี้

ล้วนมีจุดเริ่มต้นและได้รับผลกระทบผ่านตัวกลางที่เรียกว่าพลังชีวิตเพียงอย่างเดียวเท่านั้นทว่าในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา

โฮมีโอพาธีมักถูกปฏิเสธด้วยการตราหน้าแนวคิดเรื่องพลังชีวิตที่ทำหน้าที่ควบคุมนี้ด้วยถ้อยคำเชิงดูหมิ่นว่าเป็นพวก "ไสยศาสตร์แนวลัทธินิยม"

(Occult-vitalistic) ซึ่งเป็นกรณียุว่าแนวคิดนี้เป็นเพียงสิ่งที่อุปโลกน์ขึ้นมาเท่านั้น^{15,16}

งานเขียนชิ้นนี้พยายามที่จะนำแนวคิดเรื่องพลังชีวิตกลับมาสู่แถวหน้าของแวดวงความคิดทางการแพทย์อีกครั้ง

โดยอาศัยแง่มุมจากการค้นพบใหม่ๆ ในปัจจุบัน

2. พลังงานที่ทำงานภายในและรอบตัวกลไกของร่างกายมนุษย์

ก่อนที่จะเจาะลึกถึงความลึกลับของพลังชีวิต (Vital Force - VF)

เราควรสำรวจถึงพลังงานหรือแรงจลน์มหาศาลที่มีการปฏิสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอยู่ทั้งภายในและรอบตัวร่างกายของมนุษย์^{9,17}

วิทยาศาสตร์ได้ค้นพบว่า ร่างกายมนุษย์คือระบบที่มีความซับซ้อนอย่างยิ่ง ประกอบด้วยแรงและกลไกที่ส่งผลกระทบต่อกันมากมาย

ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานต่างๆ ของร่างกาย รักษาภาวะธำรงดุล (Homeostasis) เอื้อต่อการเคลื่อนไหว ควบคุมระบบเผาผลาญ

และส่งเสริมสุขภาพโดยรวม การปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนเหล่านี้สอดคล้องกับกลไกของแรงเหล่านี้

คือสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับการดำเนินไปของชีวิตตามปกติ^{9,18} แรงเหล่านี้อาจแบ่งออกได้เป็น แรงพื้นฐาน (Fundamental forces) และ

แรงทางชีวกลศาสตร์ (Biomechanical forces)

2.1 แรงพื้นฐาน (Fundamental forces): คือแรงทั้ง 4 ประเภทที่วิชาฟิสิกส์ยอมรับว่าเป็นแรงพื้นฐานของจักรวาล ได้แก่ แรงโน้มถ่วง (Gravitational), แรงแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic), แรงนิวเคลียร์แบบเข้ม (Strong nuclear) และ แรงนิวเคลียร์แบบอ่อน (Weak nuclear)

a. แรงโน้มถ่วง (Gravitational force): แรงโน้มถ่วงคือแรงคงที่เพียงหนึ่งเดียวที่กระทำต่อโลก

ซึ่งส่งผลต่อการจัดระเบียบโครงสร้างทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิต โดยวิถีหรือกลไกที่ตอบสนองต่อแรงโน้มถ่วงนั้นส่งผลกระทบต่อพันธุศาสตร์ (Genetics): เช่น การแบ่งเซลล์ และการส่งสัญญาณภายในเซลล์ ชีวเคมี กระบวนการเผาผลาญพลังงาน การทำงานของร่างกาย (การเคลื่อนไหว, ทำทาง, ความหนาแน่นของมวลกระดูก และระบบไหลเวียนโลหิต) ของสิ่งมีชีวิต¹⁹⁻²¹

b. แรงแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic force): เนื้อเยื่อของสิ่งมีชีวิตมีประจุไฟฟ้าและมีการใช้สนามแม่เหล็กที่สร้างขึ้นนี้เพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ พฤติกรรมของโปรตีนในสิ่งมีชีวิตก็ถูกควบคุมโดยแรงแม่เหล็กไฟฟ้าเช่นกัน นอกจากนี้ ดูเหมือนว่ามีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันระหว่าง "สนามชีวภาพ" (Biofield) และ "โครงสร้างทางชีวภาพ" (Biostructure)

เนื่องจากทั้งสองสิ่งนี้มักจะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อสิ่งมีชีวิตเปลี่ยนสถานะจากร่างกายที่แข็งแรงไปสู่ภาวะที่เป็นโรค (Pathological state)²²

ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ: การเต้นของหัวใจ: ซึ่งตรวจวัดได้ด้วยวิธีการตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ (ECG) และ การทำงานของสมอง:

ซึ่งติดตามผลได้ผ่านการตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง (EEG) ทั้งสองส่วนนี้ล้วนสร้างสนามแม่เหล็กไฟฟ้าออกมา^{23,24}

c. แรงนิวเคลียร์ (Nuclear forces): แรงนิวเคลียร์แบบเข้มและแบบอ่อนนั้นทำงานอยู่ในตัวสิ่งมีชีวิตเช่นเดียวกับที่ทำงานในสสารทุกชนิดในจักรวาล แรงเหล่านี้ทำหน้าที่ยึดเหนี่ยวนิวเคลียสของอะตอม (Atomic nuclei) ไว้ด้วยกัน และมีส่วนสำคัญต่อการเกิดปฏิกิริยาเคมีต่าง ๆ²⁵

2.2 แรงอนุพันธ์และแรงกล (Derived and Mechanical forces): แรงเหล่านี้คือแรงที่สิ่งมีชีวิต กระทำ / ส่งออกไป (Exerted) หรือ ได้รับ (Experienced)

ในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมไปถึงกระบวนการรับรู้แรงสัมผัส (Sensing) และการสั่งการเคลื่อนที่ (Executing movement)

ชีวกลศาสตร์ (Biomechanics): เป็นสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักการทางกลศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการเคลื่อนไหวของร่างกายในระดับมหภาค (Macroscopic scale) หรือระดับที่มองเห็นด้วยตาเปล่า การค้นพบใหม่ เมื่อไม่นานมานี้

มีการค้นพบและทดลองในโลกทัศน์ใหม่ของชีวกลศาสตร์ในระดับนาโน (Nano-scale)

ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการทำงานและการเคลื่อนที่ในระดับจุลภาค (Micro level) หรือระดับเซลล์และโมเลกุล²⁶ เซลล์ต่าง ๆ

ถูกติดตั้งด้วย โครงสร้างตาข่ายของเซลล์ (Cytoskeleton) ซึ่งมีความสามารถทั้งในการต้านทานแรงจากภายนอก

และยังสามารถสร้างแรงขึ้นมาได้ด้วยตัวเองอีกด้วย²⁷ โดยพื้นฐานแล้ว แรงเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น แรงภายใน (Internal forces) และ

แรงภายนอก (External forces)

a. แรงภายใน Internal forces: รวมถึงแรงทางไฟฟ้าซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการเคลื่อนไหวทั้งหมดในสิ่งมีชีวิต

ผ่านการดึงดูดและการผลักกันของประจุไฟฟ้าสถิต

ทั้งการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและการส่งสัญญาณทางประสาทล้วนมีธรรมชาติเป็นกระแสไฟฟ้า. และถือเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในสิ่งมีชีวิต^{28,29}

การส่งสัญญาณทางประสาทของประจุไฟฟ้าช่วยให้เราสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมและเคลื่อนไหวได้อย่างเหมาะสม^{30,31} นอกจากนี้

ยังทำหน้าที่ควบคุมระบบนอกอำนาจจิตใจ (Involuntary systems) อีกหลายระบบ เช่น ความดันโลหิต โดยอาศัยการตรวจจับสภาวะจากสิ่งแวดล้อม

แรงสถิต (Static forces) จัดเป็นแรงภายในประเภทหนึ่งเช่นกัน ซึ่งรวมถึงแรงดันไฮโดรสแตติก (Hydrostatic pressure) และความดันออสโมติก (Osmotic

pressure) ที่ช่วยควบคุมการเคลื่อนที่ของของเหลวภายในร่างกาย^{32,33} นอกจากนี้ยังมีแรงระหว่างโมเลกุล (Intermolecular forces)

ซึ่งแม้จะเป็นแรงภายในที่อ่อน แต่ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อโครงสร้างและหน้าที่ในระดับโมเลกุล ตัวอย่างเช่น พันธะไฮโดรเจน (Hydrogen bonds),

แรงแวนเดอร์วาลส์ (van der Waals forces) และปฏิกิริยาระหว่างไอออนกับโมเลกุลมีขั้ว (Ion-dipole interactions)

ซึ่งเป็นแรงที่ขับเคลื่อนกระบวนการต่าง ๆ เช่น การม้วนตัวของโปรตีน (Protein folding), โครงสร้างและการจำลองตัวของ DNA

รวมถึงการทำงานของเอนไซม์³⁴

b. แรงภายในโมเลกุล (Intramolecular forces) คือพันธะที่แข็งแกร่งระหว่างอะตอมซึ่งจำเป็นในการยึดเหนี่ยวอะตอมเข้าไว้ด้วยกัน

แรงเหล่านี้ประกอบด้วย พันธะโคเวเลนต์ (Covalent), พันธะไอออนิก (Ionic) และพันธะโลหะ (Metallic) โดยความคงตัวของโครงสร้าง (Structural integrity)

ของ DNA นั้นถูกรักษาไว้ด้วยพันธะโคเวเลนต์ ในขณะที่โครงสร้างของโปรตีนถูกรักษาไว้ด้วยพันธะไดซัลไฟด์ (Disulphide bonds)

และพันธะโคเวเลนต์³⁴

แรงภายนอก (External forces): แรงเสียดทาน (Frictional Forces) ที่กระทำต่อร่างกายจากภายนอก ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวและปฏิสัมพันธ์เชิงหน้าที่ภายในระบบหัวใจและหลอดเลือด (เช่น การไหลเวียนของเลือด) รวมถึงข้อต่อต่างๆ และทางเดินอาหาร³⁵⁻³⁷ แรงเสียดทานจะเป็นตัวขัดขวางการเคลื่อนไหวของข้อต่อ ซึ่งร่างกายจะชดเชยส่วนนี้ด้วยการใช้น้ำไขข้อ (Synovial fluid) ภายในข้อต่อต่างๆ เช่นเดียวกับอวัยวะภายในทั้งหมดที่อยู่ในสภาวะการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ แรงที่ได้รับจากร่างกาย เช่น การถูกผลัก ก็ส่งผลต่อร่างกายมนุษย์เช่นกัน ในทำนองเดียวกัน แรงต้านอากาศ (Air resistance) ก็ทำให้การเคลื่อนไหวเป็นไปได้ยากลำบากขึ้น³⁸

เมื่อเจาะลึกลงไปในขอบเขตของฟิสิกส์อนุภาค เราพบว่าแรงต่างๆ ถูกส่งผ่านโดยอนุภาคกึ่งอะตอม (Subatomic particles) เฉพาะเจาะจงที่เรียกว่า 'อนุภาคส่งผ่านแรง' (Force carriers) หรือ 'เกจโบซอน' (Gauge bosons)

อนุภาคเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อปฏิสัมพันธ์ที่ควบคุมพฤติกรรมของสสารและพลังงานทั้งหมด โดยเป็นส่วนสำคัญของ 'แบบจำลองมาตรฐาน' (Standard Model) ของฟิสิกส์อนุภาค ซึ่งเป็นกรอบทฤษฎีที่อธิบายถึงแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงนิวเคลียร์อย่างอ่อน และแรงนิวเคลียร์อย่างเข้ม^{39,40} อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนจะเป็นการมองโลกในแง่ดีเกินไป (Naive)

หากจะเชื่อว่าการค้นพบอนุภาคพื้นฐานในแบบจำลองมาตรฐานจะจำกัดอยู่เพียงแค่ว่าที่ถูกต้องแล้วเท่านั้น

การสืบสวนในอนาคตอาจเผยให้เห็นระดับการดำรงอยู่ของอนุภาคกึ่งอะตอมเพิ่มเติม

ซึ่งอาจมอบความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับธรรมชาติของ 'พลังชีวิตพื้นฐาน' (Fundamental life force)

นอกเหนือจากความสำคัญในขอบเขตของควอนตัมแล้ว ปฏิสัมพันธ์ที่ถูกลูกส่งผ่านโดยแรงเหล่านี้ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อระบบชีวภาพ โดยทำหน้าที่ควบคุมปฏิสัมพันธ์ระหว่างอะตอมและโมเลกุล^{3,40,41}

ซึ่งท้ายที่สุดแล้วจะเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติทางโครงสร้างและทางหน้าที่ของสสารทางชีวภาพทั้งหมด

การดำรงอยู่ของชีวิตย่อมเป็นไปได้เลยหากปราศจากแรงเหล่านี้

3. มุมมองทางโฮมิโอพาธี: พลังชีวิต (VF) ในฐานะหลักการรวมหนึ่งเดียว

โฮมิโอพาธีตั้งสมมติฐานว่า แรงพื้นฐานทั้งหมดที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของ 'พลังที่ยิ่งใหญ่กว่า' และมีอำนาจเหนือกว่า

ซึ่งทำหน้าที่คอยสอดส่องดูแลและควบคุมแรงเหล่านั้น—ซึ่งในที่นี้เราเรียกว่า พลังชีวิต (Vital Force หรือ VF) แนวคิดนี้เสนอว่า

นอกเหนือจากปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพที่มีหลักฐานบันทึกไว้ชัดเจนแล้ว ยังมี 'หลักการจัดระเบียบ' (Organizing principle) ที่คอยควบคุมชีวิต

ซึ่งมีอิทธิพลต่อทั้งสุขภาพ ความเจ็บป่วย และกระบวนการเยียวยารักษา การทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงบทบาทของ VF

ในกระบวนการเหล่านี้เองที่ถือเป็นรากฐานสำคัญของวิธีการบำบัดรักษาทางโฮมิโอพาธี^{3,42}

4. ปริศนาแห่งพลังชีวิต

การทำความเข้าใจว่าองค์ประกอบทางเคมีพื้นฐานสามารถจัดระเบียบตัวเองจนกลายเป็นโครงสร้างที่สลับซับซ้อนและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้นั้น

ยังคงเป็นเป้าหมายสำคัญในการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์จนถึงปัจจุบัน กระบวนการนี้เริ่มจากการรวมตัวของอะตอมกลายเป็นโมเลกุล

ซึ่งต่อมาจะก่อตัวเป็นเซลล์อันเป็นหน่วยพื้นฐานของชีวิต⁴³ ทั้งอะตอม โมเลกุล และเซลล์

ต่างร่วมกันก่อร่างสร้างแก่นแท้ของชีวิตอันลึกซึ้งและยากจะหยั่งถึง

คำถามที่ว่าแก่นแท้ของชีวิตนี้เป็นเพียงผลลัพธ์ของปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพเท่านั้น หรือถูกขับเคลื่อนโดยแรงที่เป็นหนึ่งเดียวและลึกซึ้งกว่า

ยังคงเป็นคำถามที่หาคำตอบไม่ได้และท้าทายขีดจำกัดความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ การทำความเข้าใจธรรมชาติของพลังชีวิต (Vital Force หรือ VF) อาจช่วยให้เราได้รับคำตอบเกี่ยวกับต้นกำเนิดของชีวิตและความเจ็บป่วยในหลายๆ ประเด็น

การปฏิสัมพันธ์ที่ประสานสอดคล้องของแรงพื้นฐานต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรักษาภาวะสุขภาพของร่างกาย

และถูกอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และรูปแบบการดำเนินชีวิต ทว่า

หลังจากที่เราได้ค้นพบว่ามีอนุภาคและแรงขนาดเล็กจำนวนมากมหาศาลที่ปฏิสัมพันธ์กันอยู่ภายในกายภาพนี้ คำถามพื้นฐานหนึ่งจึงเกิดขึ้นว่า:

เป็นไปได้หรือไม่ที่แรงทั้งหมดเหล่านี้จะทำงานอย่างเป็นอิสระต่อกัน

โดยปราศจากแรงหลักที่คอยควบคุมและประสานการทำงานของพวกมันให้สอดคล้องกัน?

เป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีแรงหนึ่งที่เป็นเสมือนนายเหนือหัวของแรงทั้งปวง

เป็นแรงที่มีนัยสำคัญที่สุดแต่กลับถูกมองข้ามโดยวิทยาศาสตร์และการแพทย์ส่วนใหญ่มาจนถึงปัจจุบัน? และหากแรงเช่นนี้มีอยู่จริง

คุณลักษณะและหน้าที่หลักของมันคืออะไร?

หากเราเข้าใจว่าพลังชีวิต (Life Force) คือแรงศูนย์กลางที่รวมและเชื่อมโยงแรงอื่น ๆ ทั้งหมดเข้าด้วยกัน
ปริศนามากมายที่เกี่ยวกับชีวิตก็อาจได้รับการอธิบายได้ในที่สุด

ไม่ใช่พลังที่ลึกลับหรือเข้าใจยากแต่อย่างใด แต่มันคือพลังที่สามัญที่สุด ค้นเคยที่สุด ชัดเจนที่สุด และสำคัญที่สุด คอบก้ากับดูแลแรงอื่น ๆ
ไว้ทั้งหมด คอยสอดส่องดูแลพวกมันอย่างระมัดระวัง และควบคุมปฏิสัมพันธ์ของแรงเหล่านั้น เราอาจกล่าวได้ว่านี่คือ 'พลังงานละเอียด' (Subtle
energy) ซึ่งเหล่านักโฮมีโอพาธีได้รู้จักและยอมรับมานานกว่าสองศตวรรษในนามของ พลังชีวิต (Vital Force หรือ VF)
ซึ่งเป็นสิ่งที่ค่าจุนการดำรงอยู่ของเรา

คำถามคือ: เราจะรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับต้นกำเนิดและหน้าที่ของพลังชีวิต (VF)?

ในทางปฏิบัติแล้ว เราแทบจะรู้อะไรเลยจากมุมมองทางวิทยาศาสตร์

เพราะสิ่งนี้ส่วนใหญ่ถูกละเลยหรือแทบจะไม่มีการศึกษาอย่างจริงจังในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงในการปฏิบัติทางการแพทย์ด้วย^{16,44}
อย่างไรก็ตาม แนวทางการแพทย์ของการแพทย์ทางเลือกและการแพทย์เสริม โดยเฉพาะโฮมีโอพาธีและการฝังเข็ม

ได้ยอมรับในความสำคัญและคุณลักษณะที่โดดเด่นของพลังชีวิต และนำมาใช้ในแนวทางการบำบัดรักษา^{4,45,46}

โมเดลสุขภาพและการแพทย์เชิงบูรณาการ เหล่านี้มีความเห็นที่แตกต่างจากมุมมองแบบลดทอนส่วนของการแพทย์กระแสหลัก และยอมรับว่า
องค์รวมนั้นมีค่ามากกว่าผลรวมของส่วนย่อยประกอบกันและอาจมีปรากฏการณ์ที่อุบัติขึ้นใหม่ (Emergent phenomena)
ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเพียงแค่พฤติกรรมของส่วนประกอบย่อย ๆ เหล่านั้น⁴

4.1 ต้นกำเนิดของพลังชีวิต (VF)

แนวคิดเรื่อง 'พลังชีวิต' (Life force) มีต้นกำเนิดมาจากมุมมองทางปรัชญาที่หลากหลาย ซึ่งตั้งสมมติฐานว่ามีพลังงานหรือแรงที่กระตุ้นให้สิ่งมีชีวิต
(Animate) มีชีวิต และทำให้พวกมันแตกต่างจากสสารที่ไม่มีชีวิต ในทางแนวคิด พลังชีวิตนี้ถูกอธิบายในเชิงแนวคิดว่าเป็น

'คู่ขนานทางแม่เหล็กไฟฟ้า' (Electromagnetic counterpart) ของร่างกายทางกายภาพ. แนวคิดเรื่อง 'กายละเอียด' (Subtle body) และ 'ปราณ' (Prana)

ซึ่งเป็นพลังชีวิตที่แผ่ขยายอยู่ทั่วไป มีมาตั้งแต่สมัยพระเวทในวัฒนธรรมของอินเดีย และมีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันในวัฒนธรรมทิเบต (lung, la
La), จีน (ชี่ Chi) และกรีก (นิวมา pneuma, อานีมา มุนดี anima mundi) เช่นกัน เมื่อพิจารณาว่าปรากฏการณ์ของ "ชีวิต"

เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกวัฒนธรรมสามารถรับรู้ได้โดยสัญชาตญาณ การตั้งข้อสงสัยต่อการมีอยู่ของพลังชีวิตจึงอาจดูเป็นเรื่องน่าประหลาดใจ

4.2 ธรรมชาติและหน้าที่ของพลังชีวิต (VF)

พลังชีวิต (VF) มีความซับซ้อนอย่างมหาศาล ทว่ามันกลับทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผนด้วยสติปัญญาที่น่าทึ่ง

และความไวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และพลังหลักนี้เองที่แรงอื่น ๆ ทั้งหมดใช้ตั้งพลังงานมาใช้^{11,41}

ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่าพลังนี้คือสิ่งที่เชื่อมโยง "ปัจเจกบุคคล" เข้ากับ "พลังงานจักรวาล" (Cosmic energy)

ที่หล่อเลี้ยงการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด^{9,41,42}

คุณลักษณะสำคัญของพลังนี้มีดังนี้:

1. ไม่มีตัวตนและไม่ใช้กายภาพ (Intangible and Non-Physical)

พลังชีวิตดำรงอยู่ในรูปแบบของพลังงานที่ทำให้เกิดชีวิต ไม่สามารถตรวจวัดได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ทั่วไป และมักถูกรับรู้ในฐานะ

"แก่นแท้" (Essence) ที่ไม่มีตัวตนและไม่อาจวัดปริมาณได้^{5,8,46}

2. มีพลวัตและควบคุมตัวเองได้ (Dynamic and Self-Regulating)

เชื่อกันว่าพลังนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในลักษณะของสนามแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic flux)

มีการปรับตัวและควบคุมตัวเองเพื่อตอบสนองต่อสภาวะทั้งภายในและภายนอก ความสามารถในการปรับตัวนี้เองที่ทำให้สิ่งมีชีวิตสามารถรักษา

"ภาวะธำรงดุลที่มีพลวัต" (Dynamic homeostasis) ไว้ได้^{3,4,42}

3. หล่อเลี้ยงชีวิตและจำเป็นต่อสุขภาพ (Life-Sustaining and Essential for Health)

พลังชีวิต (VF) หล่อเลี้ยงชีวิตและส่งเสริมความมีชีวิตชีวา

เมื่อการไหลเวียนของแรงนี้อยู่ในระดับที่เหมาะสมจะหมายถึงสุขภาพที่ดีและความสอดคล้องประสาน

ในขณะที่ความเจ็บป่วยหรือโรคภัยถูกมองว่าเป็นการรบกวนหรือการเสียสมดุลของพลังนี้⁴⁷

4. พลังแห่งการเยียวยาและฟื้นฟู (Healing and Restorative Power)

กล่าวกันว่า พลังชีวิต (VF) มีความสามารถในการเยียวยาในตัวเอง (พลังแห่งการเยียวยาของธรรมชาติ) เมื่อสิ่งมีชีวิตเสียสมดุลหรือเป็นโรค พลังนี้จะขับเคลื่อนทั้งระบบของร่างกายไปสู่การฟื้นฟูและการคืนสู่สมดุล^{5,14}

5. ได้รับความอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก (Subject to External Influence)

ปัจจัยภายนอก เช่น วิถีชีวิต อาหาร สิ่งแวดล้อม รวมถึงสภาวะทางจิตใจและอารมณ์ ล้วนส่งผลต่อการไหลเวียนหรือความเข้มแข็งของพลังชีวิต (VF).⁴⁶

6. มีลักษณะเฉพาะตัว (Unique and Individualized)

พลังชีวิต (VF) ของแต่ละบุคคลมีลักษณะเฉพาะที่แสดงออกมาแตกต่างกัน ทั้งในด้านความแข็งแรง ความยืดหยุ่น และการตอบสนอง แนวคิดนี้คือรากฐานของวิธีการรักษาแบบองค์รวม เช่น โฮมีโอพาธี การฝังเข็ม และอายุรเวท ซึ่งกลยุทธ์การรักษาจะถูกออกแบบเฉพาะบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับพลวัตของ VF ในผู้ป่วยแต่ละราย^{45,48}

7. บูรณาการและเป็นองค์รวม (Integrative and Holistic)

แนวคิดเรื่อง พลังชีวิต (VF) ครอบคลุมทั้งมิติทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณ โดยเข้าถึงสุขภาพในรูปแบบองค์รวม^{42,47} สรุปได้ว่า สภาวะของพลังชีวิต (VF) คือปัจจัยชี้ขาดในทุกแง่มุมของสุขภาพและความเจ็บป่วย

5. ฮาเนมันท์กับมุมมองเรื่องพลังชีวิต

ชาวมูเอล ฮาเนมันท์ ผู้ก่อตั้งโฮมีโอพาธี มีความเห็นว่า พลังชีวิต (VF) คือพลังที่สถิตอยู่ภายในทุก ๆ อะตอมของร่างกาย และเป็นพลังศูนย์กลางที่ส่งเสริมและหล่อเลี้ยงชีวิต แรงนี้จะตอบสนองต่อการกระตุ้นที่ละเอียดอ่อนที่สุด ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ อารมณ์ หรือทางกายภาพ และจะตอบสนองต่ออิทธิพลที่ก่อให้เกิดโรค (Pathogenic influences) หรือสภาวะที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วยทั้งปวง โดยพลังชีวิตจะพยายามอย่างเต็มที่เพื่อฟื้นฟูความเป็นระเบียบและความกลมกลืนให้กลับคืนมาสู่ทั่วทั้งระบบของสิ่งมีชีวิต^{3,41} ตามความเห็นของเขา การผิดปกติหรือการรบกวน (Derangement or disturbance) ของพลังชีวิต คือสาเหตุเบื้องลึกของสรรพโรคทั้งหลาย^{3,41,42} เขา (ฮาเนมันท์) ยังสอนว่า ตำรับยาโฮมีโอพาธีที่ผ่านกระบวนการทำให้มีศักยภาพสูงขึ้น (Potentized remedy) จะออกฤทธิ์ในระดับของพลังงานชีวภาพ (Bioenergy) นี้เอง ด้วยเหตุนี้จึงสามารถฟื้นฟูความเป็นระเบียบระบบของร่างกายและส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดีกลับคืนมาได้^{3,49}

6. การละลายพลังชีวิต (VF) โดยการแพทย์แผนปัจจุบัน

ในปี ค.ศ. 1932 ฮาร์โรลด์ แซกซตัน เบอร์ (Harold Saxton Burr) ศาสตราจารย์แห่งคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเยล ได้ทำการทดลองจนนำไปสู่การค้นพบการมีอยู่ของ "สนามพลังงานเฉพาะบุคคล" (Individual energy fields) ที่ครอบคลุมสิ่งมีชีวิตทุกชนิด โดยเขาเรียกสิ่งนี้ว่า "สนามแห่งชีวิต" (Life Fields) ต่อมา เลนาร์ต ราวิตซ์ (Leonard Ravitz) ลูกศิษย์ของเขาได้ขยายผลการทดลองนี้และบันทึกอิทธิพลของช่วงคลื่นช่วงแรม รวมถึงความคิดและอารมณ์ของแต่ละบุคคลที่มีต่อสนามแห่งชีวิตเหล่านี้ เขายังสามารถตรวจพบความผิดปกติของสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้าจากระบบสืบพันธุ์ได้ล่วงหน้า ก่อนที่จะเกิดโรคมะเร็งในผู้หญิงทางคลินิกเสียด้วยซ้ำ⁵⁰

การค้นพบเหล่านี้สอดคล้องกับงานของฮาเนมันท์อย่างยิ่ง การที่การแพทย์แผนปัจจุบันละลายการมีอยู่ของ Vital Force นั้น เท่ากับละลายแก่นแท้ของชีวิต ซึ่งอาจช่วยพัฒนาการแพทย์เพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติได้อย่างมาก นอกจากนี้ การปฏิเสธแนวทางแบบองค์รวมโดยอ้างว่าไม่เป็นวิทยาศาสตร์ ยังทำให้ผู้คนจำนวนมากที่ทุกข์ทรมานจากโรคเฉียบพลันหรือเรื้อรัง ขาดโอกาสที่จะได้รับการเยียวยาอย่างแท้จริง

ยอมรับว่าประเด็นนี้มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน จึงอาจถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดหรือบิดเบือนได้ง่าย อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์นี้ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การยอมรับอย่างเป็นทางการถึงการมีอยู่ของ Vital Force

มีศักยภาพที่จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางใหม่ในการปฏิบัติทางการแพทย์อย่างเป็นระบบ และยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบูรณาการสู่การปฏิรูประบบการศึกษาแพทย์ในระดับพื้นฐาน แนวทางเช่นนี้จะช่วยส่งเสริมสภาวะทั้งทางกายและจิตใจอย่างแท้จริง แทนที่จะมุ่งเน้นเพียงการ “แก้ไขอาการ” ดังที่พบได้ทั่วไปในปัจจุบัน

7. บทสรุป Conclusion

โดยสรุปแล้ว เราอาจกล่าวได้ว่า Vital Force (VF) เป็นหลักการสำคัญที่ทำหน้าที่ควบคุมและประสานการทำงานของร่างกาย รักษาสมดุล และคงไว้ซึ่งสุขภาพผ่านการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม

แม้จะเป็นที่ยอมรับว่าต้นกำเนิดของชีวิตมีความซับซ้อนและมีแรงหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่แนวโน้มการวิทยาศาสตร์กลับไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษานิวตันนี้อย่างจริงจัง และมีมุมมองข้ามความสำคัญของมันไป

หากวงการวิทยาศาสตร์ไม่สามารถพิสูจน์การมีอยู่ของพลังชีวิตนี้ได้ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ ประสบการณ์ร่วมของมนุษยชาติก็ควรถูกนำมาพิจารณาในฐานะหลักฐานที่มีน้ำหนักและน่าเชื่อถือ

รายนามผู้มีส่วนร่วมในงานเขียน

จอร์จ วิญคัส : การกำหนดแนวคิดหลัก (Conceptualization), การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Formal Analysis), การบริหารจัดการโครงการ (Project Administration), การจัดสรรทรัพยากร (Resources), การกำกับดูแล (Supervision), การตรวจสอบความถูกต้อง (Validation), การนำเสนอด้วยภาพ (Visualization), การร่างต้นฉบับ (Writing – original draft), การอ่านทบทวนและแก้ไขต้นฉบับ (Writing – review and editing)

สิมา มาเชช : การดูแลจัดการข้อมูล (Data curation), การสืบค้นข้อมูล (Investigation), การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Formal Analysis), การวางวิธีวิทยา (Methodology), การนำเสนอด้วยภาพ (Visualization), การร่างต้นฉบับ อ่านทบทวน และแก้ไขต้นฉบับ (Writing – original draft, review, and editing)

มัลลิกา บาตรา : การดูแลจัดการข้อมูล (Data curation), การสืบค้นข้อมูล (Investigation), การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Formal Analysis), การวางวิธีวิทยา (Methodology), การนำเสนอด้วยภาพ (Visualization), การร่างต้นฉบับ (Writing – original draft)

กิตติกรรมประกาศ

ในระหว่างการเตรียมงานเขียนชิ้นนี้ ผู้เขียนได้ใช้เครื่องมือ QUILBOT เพื่อช่วยในการเรียบเรียงและปรับปรุงการเขียนในบางส่วนของต้นฉบับ หลังจากใช้เครื่องมือ/บริการนี้แล้ว ผู้เขียนได้ตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาตามความเหมาะสม โดยขอรับผิดชอบต่อเนื้อหาทั้งหมดของบทความที่ตีพิมพ์นี้แต่เพียงผู้เดียว

แถลงการณ์และการประกาศยืนยัน

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม (Ethical Considerations):

บทความนี้ไม่มีผู้เข้าร่วมการทดลองที่เป็นมนุษย์ จึงไม่จำเป็นต้องใช้หนังสือยินยอม (Informed consent)

การประกาศเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

ผู้เขียนขอประกาศว่าไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การเป็นผู้เขียน และ/หรือ การตีพิมพ์บทความนี้

แหล่งเงินทุน

ผู้เขียนไม่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินใดๆ สำหรับการวิจัย การเป็นผู้เขียน และ/หรือ การตีพิมพ์บทความนี้

เอกสารอ้างอิง

1. The institutions of physiology: Blumenbach, Johann Friedrich, 1752-1840. Internet Archive. Published 1820. Accessed November 20, 2025. <http://archive.org/details/institutionsofph00blum>
2. Srinivasan T. Prana and electrons in health and beyond. *Int J Yoga*. 2014;7(1):1. doi: [10.4103/0973-6131.123469](https://doi.org/10.4103/0973-6131.123469)

3. Hahnemann, S. *Organon of Medicine* (6th ed.). B Jain Publishers Pvt Ltd; 2007.
4. Rubik B, Muehsam D, Hammerschlag R, Jain S. Biofield Science and Healing: History, Terminology, and Concepts. *Glob Adv Integr Med Health*. 2015;4(1_suppl): gahmj.2015.038.
<https://doi.org/10.7453/gahmj.2015.038.suppl>
5. Simpson JK, Young KJ. Vitalism in contemporary chiropractic: a help or a hinderance? *Chiropr Man Therap*. 2020;28(1). <https://doi.org/10.1186/s12998-020-00307-8>
6. Chaisson E. Energy flows in Low-Entropy complex systems. *Entropy*. 2015;17(12):8007-8018.
<https://doi.org/10.3390/e17127857>
7. Morrell, P. God, Soul and Substance: Aristotle and Homoeopathy. *Journal of the Australian Homœopathic Association* (Similia); 2022, Vol no. 35(1), 18–34.
https://www.academia.edu/115194770/God_soul_and_substance_Aristotle_and_Homoeopathy
8. Erdene-Ochir E, Jamiyan B, Chinbat M. Scientific evidence for the cancer treatment of Human-Natured Infrared Radiation and Stimulated Electron Radiation. *J Biotechnol Biomed*. 2023;06(03). doi:
<https://www.doi.org/10.26502/jbb.2642-91280104>
9. Gonzalez MJ, Sutherland E, Olalde J. Quantum Functional Energy Medicine: the next frontier of restorative medicine. *J Restor Med*. 2019;9(1):1-7. <https://doi.org/10.14200/jrm.2019.0114>
10. Micozzi. MS. *Fundamentals of Complementary and Alternative Medicine*. 5th ed. Elsevier/Saunders; 2014.
11. Jois SN, B M, R M, D'Souza L. Pranic energy sensations experienced by Indian adolescents: A cross-sectional study. *Indian J Tradit Knowl* [Internet]. 2020 Oct 7.;19(3). Accessed November 11, 2025.
Available from: <https://doi.org/10.56042/ijtk.v19i3.41448>
12. Sundaravadivelu DS. Study of Cosmic Intelligence and Human Health. *Int J Innov Res Comput Commun Eng*. 2007;2(5):4325–7. <https://www.rroj.com/open-access/study-of-cosmic-intelligence-andhuman-health.pdf>
13. Kafatos MC, Yang KH. The quantum universe: philosophical foundations and oriental medicine. *Integr Med Res*. 2016;5(4):237-243. <https://doi.org/10.1016/j.imr.2016.08.003>
14. Belal M, Vijayakumar V, K NP, Jois SN. Perception of Subtle Energy “Prana”, and its effects during Biofield practices: A Qualitative Meta-Synthesis. . *Glob Adv Integr Med Health*. 2023;12.
<https://doi.org/10.1177/27536130231200477>

15. Grams N. Homeopathy—where is the science? *EMBO Rep.* 2019;20(3).
<https://doi.org/10.15252/embr.201947761>
16. Schulz VM, Ücker A, Scherr C, Tournier A, Jäger T, Baumgartner S. Systematic review of conceptual criticisms of homeopathy. *Heliyon.* 2023;9(11):e21287. doi: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e21287>
17. Jacobson JJ. A quantum theory of disease, including cancer and aging. *Integr Mol Med.* 2016;3(1). Accessed November 11, 2025. <https://doi.org/10.15761/imm.1000200>
18. Libretti S, Puckett Y. Physiology, Homeostasis. StatPearls[Internet] - NCBI Bookshelf. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; Published May 1, 2023. Accessed November 11, 2025.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK559138/>
19. Fois M, Maule SV, Giudici M, Valente M, Ridolfi L, Scarsoglio S. Cardiovascular Response to Posture Changes: Multiscale Modeling and in vivo Validation During Head-Up Tilt. *Front Physiol.* 2022;13:826989. <https://doi.org/10.3389/fphys.2022.826989>
20. Adamopoulos K, Koutsouris D, Zaravinos A, Lambrou GI. Gravitational influence on human living systems and the evolution of species on Earth. *Molecules.* 2021;26(9):2784. doi:
<https://doi.org/10.3390/molecules26092784>
21. Narayanan SA. Gravity's effect on biology. *Front Physiol.* 2023;14:1199175. doi:
<https://doi.org/10.3389/fphys.2023.1199175>
22. Bren KL, Eisenberg R, Gray HB. Discovery of the magnetic behavior of hemoglobin: A beginning of bioinorganic chemistry. *PNAS Nexus.* 2015;112(43):13123-13127. doi:
<https://doi.org/10.1073/pnas.1515704112>
23. In brief: What happens during an electroencephalogram (EEG)? InformedHealth.org - NCBI Bookshelf. Institute for Quality and Efficiency in Health Care (IQWiG). Accessed November 11, 2025. Available from:
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK563104/>
24. K. Zhu and A. Kiourti, "A Review of Magnetic Field Emissions From the Human Body: Sources, Sensors, and Uses," in *IEEE Open Journal of Antennas and Propagation*, 2022;3, 732-744. Accessed November 11, 2025. Available from: <https://ieeexplore.ieee.org/document/9810001>
25. Halliday D, Walker J, Resnick R. *Fundamentals of physics*, extended. 6th ed. New York: John Wiley & Sons; 2001.

26. Pierce S. Life's Mechanism. *Life*. 2023; 13(8):1750. Doi:
<https://doi.org/10.3390/life13081750>
27. Dunn AR, Price A. Energetics and forces in living cells. *Phys Today*. 2015 Feb 1;68(2):27–32. Accessed November 11, 2025. <https://physicstoday.aip.org/features/energetics-and-forces-in-living-cells>
28. Vesga-Castro C, Aldazabal J, Vallejo-Illarramendi A, Paredes J. Contractile force assessment methods for in vitro skeletal muscle tissues. *eLife*. 2022;11. <https://doi.org/10.7554/eLife.77204>
29. Introduction to the muscular system | SEER training. Internet. Accessed November 05, 2025. Available from: <https://training.seer.cancer.gov/anatomy/muscular/>
30. Gash MC, Kandle PF, Murray IV, Varacallo MA. Physiology, muscle contraction. StatPearls [Internet], Treasure Island (FL): StatPearls Publishing, 2023. Accessed November 15, 2025. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK537140/>
31. Holland L, De Regt HW, Drukarch B. Thinking about the nerve impulse: the prospects for the development of a comprehensive account of nerve impulse propagation. *Front Cell Neurosci*. 2019;13.208:172–85. doi: <https://doi.org/10.3389/fncel.2019.00208>
32. Parkas P. Osmotic pressure, surface tension and viscosity: important physical forces operating in human body. *An Introduction to Medical Biophysics*; 1998. E-Book. Accessed Nov 10, 2025. Available from: <https://www.jaypeedigital.com/eReader/chapter/9788171795932/ch1#ch1>
33. Darwish A, Lui F. Physiology, colloid osmotic pressure. StatPearls[Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2025. Accessed November 11, 2025. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK541067/>
34. Leckband D, Israelachvili J. Intermolecular forces in biology. *Q Rev Biophys*. 2001;34(2):105-267. doi: <https://doi.org/10.1017/s0033583501003687>
35. Ogobuiro I, Gonzales J, Shumway KR, Tuma F. Physiology, gastrointestinal. StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2025. Accessed November 11, 2025. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK537103/>
36. Pollock JD, Murray IV, Bordes SJ, Makaryus AN. Physiology, Cardiovascular Hemodynamics. StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2025. Accessed November 11, 2025. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK470310/>

37. Davis L. Friction in joints. Pressbooks. Accessed November 11, 2025. Available from:
<https://openoregon.pressbooks.pub/bodyphysics/chapter/friction-in-joints/>
38. Pecchiari MM, Legramandi MA, Gibertini G, Cavagna GA. Still air resistance during walking and running. *Proc Biol Sci.* 2023;290(2013):20231763. doi: [10.1098/rspb.2023.1763](https://doi.org/10.1098/rspb.2023.1763)
39. Virdee TS. Beyond the standard model of particle physics. *Philos Trans A Math Phys Eng Sci.* 2016;374(2075):20150259. <https://doi.org/10.1098/rsta.2015.0259>
40. Capra F. The Tao of physics: an exploration of the parallels between modern physics and eastern mysticism. 3. ed., expanded. Boston, Mass: Shambhala; 1991. 366 p.
41. Vithoulkas G. The science of homeopathy. 7th edition. Athens, Greece: International Academy of Classical Homeopathy; 2014.
42. Kent JT. Lectures on Homoeopathic Philosophy. 15th Impression, Low Priced Edition. New Delhi: B Jain Publishers Ltd; 2015.
43. Cooper GM. The Origin and Evolution of Cells. In: The Cell: A Molecular Approach 2nd edition [Internet]. Sinauer Associates; 2000. Accessed November 13, 2025. Available from:
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK9841/>
44. Hufford DJ, Sprengel M, Ives JA, Jonas W. Barriers to the Entry of Biofield Healing into “Mainstream” Healthcare. *Glob Adv Integr Med Health.* 2015;4(1_suppl). <https://doi.org/10.7453/gahmj.2015.025.suppl>
45. Van Hal M, Dydyk AM, Green MS. Acupuncture. StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2025. Accessed November 11, 2025. Available from:
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK532287/>
46. Teixeira MZ. Correlation between Vitalism and Genetics According to the Paradigm of Complexity. *Homeopathy.* 2019;109(01):030-036. <https://doi.org/10.1055/s-0039-1692162>
47. Elahee SF, Mao H, Zohra F, Faruque SMB, Shen X. Homeopathic Medicine versus Traditional Chinese Medicine: An analytical Overview. *Chin Med Cult.* 2020;3(1):1-9. https://doi.org/10.4103/cmac.cmac_7_20